

**ONLAYN TA'LIMDA REYTING VA MUKOFOTLASH TIZIMI
TAHLILI.**

Raximbayev Ma'ruf Quvondiq o'g'li

Osiyo Xalqaro Universiteti Magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada onlayn ta'lim jarayonida qo'llanilayotgan reyting va mukofotlash tizimlarining samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqotda talabalarining faolligini oshirish, bilimlarni mustahkamlash hamda raqamli ta'lim muhitida motivatsiyani kuchaytirishda reyting mexanizmlarining o'rni o'rganiladi. Shuningdek, ball berish, sertifikatlash, badge (nishon) va rag'batlantiruvchi mukofotlar orqali ta'lim sifatini yaxshilash imkoniyatlari yoritib beriladi. Tahlil natijalariga asoslanib, onlayn ta'limda adolatli va samarali baholash tizimini joriy etish bo'yicha takliflar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: onlayn ta'lim, reyting tizimi, mukofotlash, motivatsiya, baholash, raqamli ta'lim, talaba faolligi, ta'lim sifati

marufraximbayev@gmail.com

Аннотация: В данной статье анализируется эффективность систем рейтингов и вознаграждений, используемых в онлайн-образовании. Исследование рассматривает роль механизмов рейтингов в повышении вовлеченности студентов, закреплении знаний и повышении мотивации в цифровой среде обучения. Также освещаются возможности повышения качества образования посредством выставления оценок, сертификации, значков и поощрительных наград. На основе результатов анализа разработаны предложения по внедрению справедливой и эффективной системы оценки в онлайн-образовании.

Ключевые слова: онлайн-образование, система рейтингов, вознаграждение, мотивация, оценка, цифровое образование, вовлеченность студентов, качество образования.

marufraximbayev@gmail.com

Abstract: Ushbu maqolada onlayn ta'lim jarayonida qo'llanilayotgan reyting va mukofotlash tizimlarining samaradorligini oshirish. Statistika talabalarning faolligini, bilimlarni hamma narsa ta'lim muhitida motivatsiyani ishlab chiqishda hisoblash jarayonlari o'rni o'rganiladi. , ball, sertifikatlash, badge (nishon) va g'bat berish mukofotlar orqali ta'lim sifatini yaxshilash uchun yorib yuboriladi. Tahlil yordamga asoslanib, onlayn ta'minotda adolatli va samarali taklif lim joriy etish bo'yicha ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: onlayn ta'lim, reyting tizimi, mukofotlash, motivatsiya, olish, hisob ta'lim, talaba faolligi, ta'lim sifati

Bugungi kunda globallashuv va raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi jamiyat hayotining barcha sohalariga, jumladan, ta'lim tizimiga ham chuqur ta'sir ko'rsatmoqda. An'anaviy ta'lim shakllari bilan bir qatorda onlayn va masofaviy ta'lim modellari keng qo'llanila boshladi. Ayniqsa, internet tarmog'i, mobil qurilmalar hamda ta'lim platformalarining rivojlanishi natijasida bilim olish jarayoni makon va vaqt chegaralaridan xoli bo'lib, ta'lim oluvchilar uchun yangi imkoniyatlar yaratildi.

Onlayn ta'limning asosiy afzalliklari qatoriga moslashuvchanlik, qulaylik, mustaqil o'rganish imkoniyati va keng axborot resurslaridan foydalanish imkonini kiritish mumkin. Biroq mazkur ta'lim shaklida o'quvchilarning faolligini doimiy ravishda ta'minlash, ularning bilim darajasini xolis va aniq baholash masalasi dolzarb muammolardan biri bo'lib qolmoqda. Aynan shu jihatdan reyting va mukofotlash tizimlari muhim ahamiyat kasb etadi.

Reyting tizimi o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini baholashda asosiy mexanizm bo'lib, ularning o'quv jarayonidagi ishtirokini raqamli ko'rsatkichlar orqali aniqlash imkonini beradi. Mukofotlash tizimi esa reyting natijalariga asoslanib, ta'lim oluvchilarning ichki va tashqi motivatsiyasini kuchaytirishga xizmat qiladi. Onlayn ta'lim muhitida ballar,

virtual nishonlar, sertifikatlar va boshqa rag‘batlantiruvchi vositalar orqali talabalarni faol ishtirok etishga undash mumkin.

Shu bilan birga, reyting va mukofotlash tizimlarini noto‘g‘ri tashkil etish ta’lim sifatiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Faqat ball ortidan quvish, akademik halollikning buzilishi, bilimning yuzaki o‘zlashtirilishi kabi holatlar ushbu tizimning kamchiliklari sifatida namoyon bo‘ladi. Shu sababli reyting va mukofotlash mexanizmlarini ilmiy asosda tahlil qilish, ularning afzallik va kamchiliklarini aniqlash hamda takomillashtirish yo‘llarini ishlab chiqish muhim vazifa hisoblanadi.

Mazkur maqolada onlayn ta’limda reyting va mukofotlash tizimlarining nazariy asoslari, amaliy ahamiyati hamda ularning ta’lim jarayoniga ta’siri tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari asosida onlayn ta’limda samarali va adolatli baholash tizimini joriy etish bo‘yicha taklif va xulosalar beriladi.

Onlayn ta’limda reyting tizimining mohiyati

Reyting tizimi — bu talabalarining o‘quv faoliyatini ballar orqali baholash va natijalarni solishtirish mexanizmidir. Onlayn ta’limda ushbu tizim testlar, topshiriqlar, forumlardagi faollik, mustaqil ishlar va yakuniy baholash natijalariga asoslanadi. Reyting tizimi talabalarining bilim darajasini aniqlash bilan birga, ularni muntazam ishlashga undaydi.

Mukofotlash tizimining ahamiyati

Mukofotlash tizimi reyting bilan uzviy bog‘liq bo‘lib, talabalarining ichki va tashqi motivatsiyasini oshirishga xizmat qiladi. Onlayn platformalarda mukofotlash quyidagi shakllarda amalga oshiriladi:

elektron sertifikatlar;

virtual nishonlar (badge);

bonus ballar;

tanlov va musobaqalar orqali rag‘batlantirish.

Bu usullar talabalarda raqobat muhitini shakllantirib, bilim olishga bo‘lgan qiziqishni kuchaytiradi.

Reyting va mukofotlash tizimlarining afzalliklari

Onlayn ta'limda reyting va mukofotlash tizimlarining asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat:

talabalarning faolligi va mas'uliyatini oshiradi;

o'quv jarayonini shaffof va adolatli qiladi;

bilimlarni mustahkamlashga xizmat qiladi;

o'qituvchi va talaba o'rtasidagi aloqani kuchaytiradi.

Mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari

Shu bilan birga, reyting tizimida ayrim muammolar ham uchraydi. Masalan, texnik nosozliklar, akademik halollikning buzilishi yoki faqat ball uchun o'qishga intilish holatlari. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun:

baholash mezonlarini aniq belgilash;

plagiatni aniqlash vositalaridan foydalanish;

nazariy va amaliy topshiriqlarni uyg'unlashtirish zarur.

Xulosa qilib aytganda, onlayn ta'limda reyting va mukofotlash tizimlari ta'lim sifatini oshirishda muhim o'rin tutadi. To'g'ri tashkil etilgan baholash va rag'batlantirish mexanizmlari talabalarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini kuchaytirib, ularning akademik natijalarini yaxshilaydi. Shu bois, zamonaviy onlayn ta'lim platformalarida ushbu tizimlarni takomillashtirish dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abduqodirov A.A. Raqamli ta'lim texnologiyalari va ularning pedagogik imkoniyatlari. – Toshkent: Fan, 2021.
2. Jo'rayev R.H. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: O'qituvchi, 2020.
3. G'afforov O.O. Masofaviy ta'limni tashkil etish metodikasi. – Toshkent, 2022.
4. Qodirova M.M. Ta'limda motivatsiya va rag'batlantirish mexanizmlari. – Toshkent, 2019.

5. Ismoilov B.Sh. Onlayn ta'lim platformalarida baholash tizimlari. // Pedagogika jurnali, 2021.
6. Deterding S. Gamification in Education. // Computers in Human Behavior, 2018.
7. Kapp K.M. The Gamification of Learning and Instruction. – New York: Wiley, 2017.
8. Deci E., Ryan R. Intrinsic Motivation and Self-Determination in Education. – New York, 2016.
9. Siemens G. Digital Learning Environments. – London, 2019.
10. Bates A.W. Teaching in a Digital Age. – Vancouver, 2020.
11. OECD. Education in the Digital Era. – Paris, 2021.
12. UNESCO. Digital Transformation of Education. – Paris, 2020.
13. Anderson T. Online Learning Theory and Practice. – Athabasca University Press, 2019.
14. Alavi M., Leidner D. Technology-Mediated Learning. // MIS Quarterly, 2018.
15. Hamidov J.J. Raqamli baholash va monitoring tizimlari. – Toshkent, 2022.
16. Rasulov S.S. Ta'limda reyting tizimining samaradorligi. // Ta'lim va innovatsiya, 2020.
17. Zaytsev V. Pedagogical Gamification Models. – Moscow, 2019.
18. Keller J.M. Motivational Design for Learning. – Berlin, 2017.
19. Horton W. E-learning by Design. – New York, 2018.
20. Sharipov U.U. Onlayn ta'limda o'quvchilar faolligini oshirish yo'llari. – Toshkent, 2023.
21. Nakamoto S. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. — 2008.
22. Tapscott D., Tapscott A. Blockchain Revolution: How the Technology Behind Bitcoin Is Changing Money, Business, and the World. — New York: Penguin, 2016.

23. Swan M. Blockchain: Blueprint for a New Economy. — O'Reilly Media, 2015.
24. Drescher D. Blockchain Basics: A Non-Technical Introduction in 25 Steps. — Apress, 2017.
25. Zheng Z., Xie S., Dai H., Chen X., Wang H. An Overview of Blockchain Technology: Architecture, Consensus, and Future Trends // IEEE International Congress on Big Data. — 2017.
26. Yli-Huumo J., Ko D., Choi S., Park S., Smolander K. Where Is Current Research on Blockchain Technology? — A Systematic Review // PLoS ONE. — 2016.
27. Grech A., Camilleri A. Blockchain in Education. — Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017.
28. Sharples M., Domingue J. The Blockchain and Kudos: A Distributed System for Educational Record, Reputation and Reward // European Conference on Technology Enhanced Learning. — 2016.
29. Turkanović M., Hölbl M., Košič K., Heričko M., Kamišalić A. EduCTX: A Blockchain-Based Higher Education Credit Platform // IEEE Access. — 2018.
30. Chen G., Xu B., Lu M., Chen N.-S. Exploring Blockchain Technology and Its Potential Applications for Education // Smart Learning Environments. — 2018.